

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Журавльова Дмитра Володимировича на дисертацію Мельничука Романа Васильовича «Адміністративно-правові засади запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертації. Упродовж останніх років вітчизняне законодавство у сфері запобігання корупції зазнало істотних змін. Необхідність такого реформування зумовлена багатьма причинами, основою яких є процес руху України в напрямку європейської інтеграції, що викликає необхідність реформування діяльності практично всіх державних інституцій. Важливим елементом побудови ефективної системи запобігання корупції є прийняття нових законодавчих актів, практична цінність яких може бути доведена лише в процесі та за результатами їхнього застосування. Цими обставинами обгрунтована висока увага з боку юридичної спільноти до новоприйнятих законодавчих актів та новостворених державних органів.

Аналіз практичної діяльності правоохоронних органів у сфері запобігання і протидії корупції свідчить про неоднакове та, часом, помилкове застосування норм антикорупційного законодавства. Це відбувається не в останню чергу, тому що відсутнє належне наукове підґрунтя для формування системи знань про правові механізми запобігання та протидії корупції, а також для оперативного реагування на виявлені прогалини чи недоліки правового регулювання діяльності щодо запобігання та протидії корупції.

В означеному руслі було анонсовано курс на кардинальне оновлення правоохоронних органів, передусім реформування системи органів внутрішніх справ з їх трансформацією в сучасний правоохоронний орган європейського зразка – Національну поліцію України. Задекларовані наміри закріплено безпосередньо в Антикорупційній стратегії держави на 2014–2017 роки. Водночас варто констатувати, що наразі в частині мінімізації рівня корупції серед поліцейських реформа поки не досягла бажаних результатів. Фахівці неодноразово наголошували, що реформування органів внутрішніх справ доцільно було починати з протидії корупції.

Вх. №		ВДСД НАВС	
23	2539	2021 р.	
кількість аркушів:			
осн. док.	8	додаток	—

Попри прийняття останнім часом нормативно-правових актів, у яких визначено окремі засоби й інструменти запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням, питання їхньої дієвої практичної реалізації, вироблення чітких алгоритмів дій усіх уповноважених осіб у цьому напрямі нині залишаються актуальними. Особливо гостро це питання постає в органах Національної поліції з урахуванням віднесення їх законодавством до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції.

З огляду на вищевикладене, вбачається доцільним ґрунтовне дослідження питань подальшого розвитку та вдосконалення адміністративно-правових засад запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України. Отже, дисертаційна робота Мельничука Р. В. саме і демонструє комплексний підхід до аналізу зазначеної тематики та розв'язання наявних практичних проблем, є доволі актуальною у вітчизняній доктрині адміністративного права.

Дисертація виконана з урахуванням положень Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2021 року, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 7 вересня 2011 р. № 942, та Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016-2020 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р. Дослідження виконано в межах планів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ. Тема роботи пов'язана з низкою програмних документів, зокрема Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 № 474-р, Стратегія комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.08.2017 № 576-р, Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 № 1023-р.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Методологія дослідження зазначеної проблеми обрана відповідно до об'єкта та предмета

дисертаційної роботи, з урахуванням сформульованої мети та відповідних завдань. Це дозволило здобувачу розглянути визначену проблему у динаміці й взаємозв'язку з іншими закономірними явищами суспільного життя.

Мета дисертації сформульована таким чином, щоб на підставі узагальнення положень чинного законодавства, юридичної практики, закордонного досвіду та доктринальних розробок з'ясувати сутність та ознаки корупційних ризиків в діяльності поліції, надати характеристику структурним елементам адміністративно-правового забезпечення запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України, та, відповідно, розробити пропозиції з удосконалення нормативно-правової бази у цій сфері.

Відповідно до поставленої мети в дисертації повністю виконано такі завдання: сформулювати поняття, визначити сутність, ознаки та види корупційних ризиків в поліцейській діяльності; розкрити особливості реалізації адміністративно-правового статусу Національної поліції України у сфері запобігання корупції в системі поліції; оцінити державну антикорупційну політику у сфері запобігання корупції в діяльності органів (закладів, установ) поліції; визначити адміністративно-правову базу з питань запобігання корупційним ризикам в діяльності поліції; розкрити сутність адміністративно-правового забезпечення запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України; окреслити адміністративно-правові засади взаємодії Національної поліції України з суб'єктами публічного і приватного сектору із запобігання корупційним ризикам в системі поліції; систематизувати міжнародно-правові акти та розглянути закордонний досвід у сфері запобігання корупційним ризикам в поліцейській діяльності; запропонувати напрями удосконалення адміністративно-правових засад запобігання корупційним ризикам в поліції.

Досягти обраної мети дисертанту дозволило не лише логічно побудований та чітко викладений матеріал у дисертації, але й опрацьована література, список якої є доволі значним, а ознайомлення з ним дозволяє стверджувати, що він є цілком повним і достатнім, адже вивчені та проаналізовані теоретичні напрацювання вчених, які досліджували ті чи інші

аспекти запобігання корупції, пов'язаних із ними питань. Крім того, був здійснений досить детальний та критичний аналіз чинного законодавства.

Представлена на рецензування дисертація є комплексним науковим дослідженням, яке виконане дисертантом особисто. Вищевказане дає підстави стверджувати, що сформульовані у дослідженні наукові положення, висновки і рекомендації мають достатню міру обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна і практична цінність одержаних результатів. Наукова новизна отриманих результатів базується на сучасному рівні постановки проблеми, її актуальності, значущості для науки адміністративного права, практичної діяльності органів державної влади. Це дослідження є одним із перших ґрунтовних праць, у якій комплексно проаналізовано адміністративно-правові засади запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України з урахуванням сучасного стану розвитку вітчизняної адміністративно-правової доктрини. Здобувачем продемонстровано характерні особливості власних напрацювань, які відрізняють його роботу від наукових доробків інших дослідників.

У науковій роботі висунуто низку положень, нових у концептуальному плані й важливих для юридичної практики, з яких особливу увагу заслуговують такі:

1) постановка та актуалізація автором питання про необхідність теоретичного узагальнення та нового вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності та особливостей здійснення попередження, виявлення, ідентифікації, оцінки та мінімізації корупціогенних чинників у діяльності працівників поліції за законодавством України та країн ЄС, формулюванні рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинного правового поля в цій сфері, спрямованих, зокрема на розв'язання проблем демократичної трансформації моделі адміністративно-правових відносин між органами публічної влади та суспільством;

2) розробка низки авторських дефініцій, які враховують аспекти доктринального тлумачення відповідних понять, обґрунтування доцільності їхнього нормативного закріплення, що дозволить спростити практику реалізації

значної кількості правових норм у сфері запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України, адже вміщують конкретні визначення, що спрощує їхнє розуміння та тлумачення;

3) визначення актуальних проблем систематизації міжнародно-правових актів і вітчизняного адміністративного законодавства щодо запобігання та протидії корупційним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаних із корупцією, вчинених працівниками поліції, у результаті чого надано обґрунтування внутрішнього (національний) та зовнішнього (міжнародній) напрямів розвитку цієї сфери;

4) обґрунтування необхідності налагодження стійкого функціонування механізму адміністративно-правового забезпечення запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України, яке покликане за допомогою відповідного юридичного інструментарію створити сприятливі умови для усунення чинників, що зумовлюють виникнення потенційно сприятливих умов для вчинення корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних з корупцією, працівниками поліції.

Здобувачем розроблено й інші наукові положення, які є новими для теорії адміністративного права, а також варто підтримати розроблені здобувачем пропозиції та рекомендації щодо внесення змін до чинного законодавства у цій сфері. Отже, в цілому дисертація носить завершений характер, мета дослідження досягнута, завдання роботи виконані. Все наведене свідчить про належний рівень наукової новизни у дисертації та її достовірність.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування та використання. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження питань реалізації адміністративно-правових засад запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України, визначення шляхів удосконалення та розвитку адміністративно-правового регулювання у цій сфері.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях, положеннях, висновках і рекомендаціях, сформульованих у дисертації. Основні

положення дисертації знайшли відображення в 6 наукових статтях, з них 5 опубліковані у вітчизняних фахових виданнях із юридичних наук, 1 стаття – у закордонному періодичному науковому виданні, а також у 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивно оцінюючи дисертацію в цілому, її наукову новизну, теоретичну і практичну значущість та відмічаючи її відповідність вимогам, які пред'являються до такого виду робіт, доцільно зазначити про певні зауваження щодо положень роботи, які потребують уточнення. Також окремі зауваження стосуються дискусійних питань і вимагають від дисертанта додаткової аргументації.

1. У підрозділі 1.1 «Поняття, сутність та ознаки корупційних ризиків в діяльності Національної поліції України» дисертантом сформульовано визначення поняття «корупційні ризики в діяльності Національної поліції України», розкрито їхні характерні особливості та види. Вказано, що корупційні ризики у діяльності поліції мають найрізноманітніший характер, притаманний для всієї сфери публічного управління. У кінцевому підсумку, розкрито чинники, які створюють реальну небезпеку для вчинення корупційних проступків. Однак, поза увагою автора залишилися головні умови правового характеру, які впливають на виникнення саме корупційних ризиків.

2. У підрозділі 1.2 «Особливості реалізації адміністративно-правового статусу Національної поліції України у сфері запобігання корупційним ризикам в системі поліції» охарактеризовано права та обов'язки, повноваження структурних підрозділів з питань запобігання корупції, але виклад матеріалу зроблено досить непропорційно. Основна увага приділена правовому статусу Управління запобігання корупції. Тому дисертантом не у повній мірі враховано важливе значення, прикладом, Департаменту внутрішньої безпеки Національної поліції України, який здійснює діяльність у напрямі дотримання внутрішньої безпеки в органах поліції.

3. Зміст окремих підрозділів дисертації виглядає переобтяженим через наведення загальновідомої інформації, яка має опосередковане значення для

вирішення наукових завдань, зокрема у підрозділі 1.3 «Розвиток і сучасне становище державної політики у сфері запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України». Автором наводиться значна за обсягом характеристика нормативно-правових актів, зокрема Стратегії сталого розвитку «Україна–2020», Стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки, Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року.

4. У підрозділі 2.2 «Сутність та зміст адміністративно-правового забезпечення запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України» одним із ключових напрямів такого правового забезпечення визначено професійно-етичне спрямування, яке надає можливість мінімізувати чи усунути корупційні ризики, пов'язані з недоброчесністю працівників поліції, виникненням конфлікту інтересів у службовій діяльності та іншими подібними обставинами. Дисертанту варто було звернутися не лише до розгляду відповідної нормативно-правової бази, але й більш детально охарактеризувати важливу роль у цих питаннях керівників органів (підрозділів) поліції.

5. Ключовою позицією здобувача, яка пронизує всю дисертацію, є те, що процеси європейської інтеграції України зумовлюють необхідність для МВС України та Національної поліції України розвивати ефективні юридичні механізми запобігання корупції у своїй діяльності. Дисертаційна робота лише виграло б, якби автор поряд з викладом загального обґрунтування нагальної необхідності повного виконання договірних і міжнародно-правових зобов'язань України як прогнозованого та добросовісного партнера країн ЄС, запропонував більш конкретні кроки покращення взаємин вітчизняної публічної адміністрації зі світовою спільнотою в питаннях попередження та протидії корупції серед працівників поліції.

Наведені спірні положення і висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність. Наявність дискусійних питань, насамперед, характеризує складність і актуальність досліджуваної теми та

власний підхід до її розгляду дисертантом. В дослідженні автору вдалося досягти його мети.

Висновок. Дисертація «Адміністративно-правові засади запобігання корупційним ризикам в діяльності Національної поліції України» є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання – з'ясування ключових особливостей адміністративно-правового забезпечення організації попередження та протидії корупційним ризикам у діяльності органів (установ, закладів) поліції, відповідає вимогам, що містяться в Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Мельничук Роман Васильович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Заступник Керівника Департаменту
з питань громадянства, помилування,
державних нагород – керівник управління
з питань помилування**

**Офісу Президента України
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України**

Дмитро ЖУРАВЛЬОВ

Підпис	<i>Журавльов Д.</i>
ЗАСВІДЧУЄТЬСЯ	
Керівник Департаменту управління персоналом	
"	20__ р.